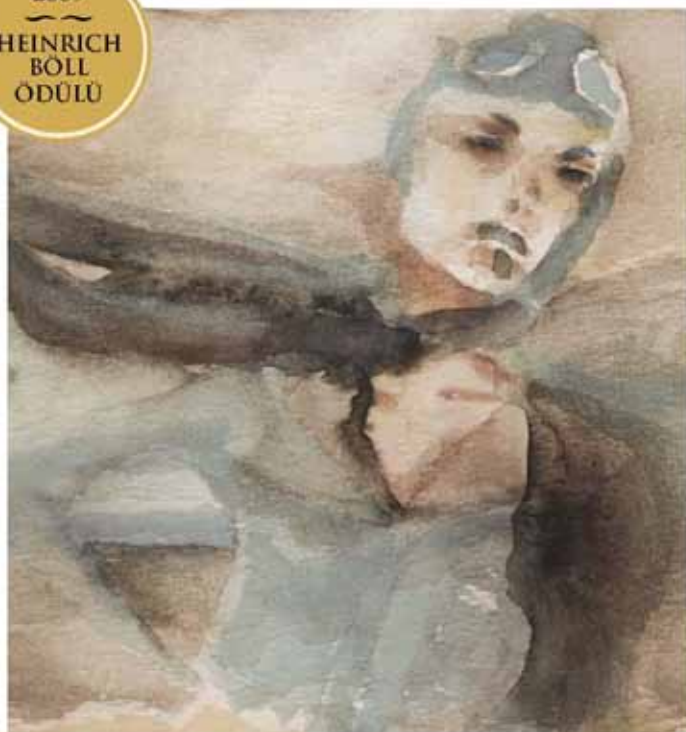


UWE TIMM

YARIGÖLGE

2009

HEINRICH
BÖLL
ÖDÜLÜ



ROMAN

Çeviri: MELİKE ÖZTÜRK





UWE TIMM
YARIGÖLGE

Halbschatten, Uwe Timm

© 2008, Verlag Kiepenheuer & Witsch GmbH & Co. KG, Köln / Almanya

© 2012, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Onk Ajans Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ekim 2012

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Ayça Sabuncuoğlu

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto. com / Phillip Jones

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

ISBN 978-975-07-1546-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

UWE TIMM
YARIGÖLGE

ROMAN

2009 HEINRICH BÖLL ÖDÜLÜ

Almanca aslından çeviren

Melike Öztürk



Uwe Timm'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Sıcak Yaz, 2008

Kırmızı, 2008

Morenga, 2010

Kardeşimin Gölgesinde, 2011

UWE TIMM, 1940'ta Hamburg'da doğdu. Münih ve Paris'te felsefe ve Alman dili ve edebiyatı öğrenimi gördü. 1967-1968 arası Alman Sosyalist Öğrenci Birliği'nde yer aldı. 1971'de "Wortgruppe München"ı kurdu ve edebiyat dergisi *Literarische Hefte*'nin editörlerine katıldı. 68 kuşağının önemli temsilcilerinden olan Uwe Timm'in, kendisinin de yer aldığı Alman öğrenci hareketini anlattığı ilk romanı *Sıcak Yaz*, 68 olaylarının en önemli tanıklığı olarak değerlendirildi. Timm, çağdaş Alman edebiyatında sömürgecilik sonrası akımın da temsilcisi oldu. 1978'de yayımladığı ve Namibya'da Alman sömürge savaşlarını anlattığı *Morenga* büyük ilgiyle karşılandı. 1981'de Warwick Üniversitesi'nde, 1991-1992'de Paderborn Üniversitesi'nde ders verdi. Ödüllü çocuk kitapları olan Timm, Darmstadt Alman Dili ve Edebiyatı Akademisi, Almanya PEN Yazarlar Birliği, Bavyera Güzel Sanatlar Akademisi ve Berlin Sanatlar Akademisi üyesidir. 2001 Bavyera Güzel Sanatlar Akademisi Büyük Edebiyat Ödülü, 2001 Tukan Ödülü, 2003 Schubart Edebiyat Ödülü ile 2006 Premio Napoli ve Premio Mondello ödülleri sahibidir.

MELİKE ÖZTÜRK, 1974 yılında Almanya Nürnberg'de doğdu. İlkgençlik yıllarında otodidakt bir çevirmen olarak ilk ürünlerini verirken, 12 yıl boyunca Almanya'da gezici hemşire olarak çalıştı. 2009'da Türkiye'ye yerleşen Öztürk'ün çevirileri arasında Annemarie Schwarzenbach, *İran'da Ölüm*, E.W. Heine, *Mozart'ı Kim Öldürdü? Haydn'ın Kafasını Kim Kesti?* vardır.

ALONSO:

*I long
To hear the story of your life, which must
Take the ear strangely.¹*

WILLIAM SHAKESPEARE, *Fırtına*

1. (İng.) Çok isterim / Hayat hikâyesi dinlemeyi / Kulağı ele geçirecektir, şaşılacak derecede. (Y.N.)

Mavi gri, yığılı sarp kayalardan oluşma sıradağlar, zirveye götüren açık kahverengi bir yol, yolun üstünde bir manda, sırtındaysa bacaklarını yanlarından sarkıtmış bir adam. Uzun sakalı kır, yaşlı bir adam. Hem adam hem manda, ikisi de vadiye doğru bakıyor. Vadinin yarı yüksekliğine varan ağaçlar, çamlar. Taçları gökteki akşam kıızıllığından sıyrılmış kendini. O narin bulutlar, göğün üzerine tül geren bulutlarsa orada. Dışarıdan nüfuz eden ışıkla biraz hareketlenen dinginliğin görüntüsü.

O beyazlık nasıl da sıkı bir tesir uyandırıyor buradan bakınca ve yaklaştıkça nasıl da tel tel ayrışıp şeffaflaşıyor. Ve her defasında, yükseklik ile derinliğe, yukarı ile aşağıya dair duygunun çarçabuk kaybolduğu o hedefsiz griliğe dalındığında, bu huzursuzluk sükün ediyor. Nem, bitmek bilmeyen serinlik, sonra usul usul aydınlanan grilik ve birden derinlikteki şu mavilik.

Kanal, taşlık eğim, çiğnenmiş çimler, asfalt dökülmüş bir yol, ardında ufak, bahçıvan elinden çıkma gibi alan, çoğu mermi izleriyle, bomba parçalarıyla hasar görmüş eski mezar taşları, daha arkalarda el değmemiş topraklar, yabani otlar, yüksek çimler, dedikenleri. Önce-

leri mezarlık, orduya ait yasak bölgeydi. Doğu ile Batı'yı ayıran duvar, kanalın kıyısı boyunca ilerliyordu. Duvarın ardındaki mezar taşları serbest atış sahası açmak için ortadan kaldırılmış, yerine kum dökülüp bir Japon tapınağında olduğu gibi itinayla tırmıklanmıştı. İzler firar edenleri ele vermeliydi. Yıkılan bazı mezar taşlarının üzerine kalaslar atılmıştı, sınır askerleri üzerlerinde devriye gezer, emirler havada uçuşurdu. Gri üniformalar, çelik miğferler, yaylı çengeller, hafif metalik bir tangirtı, kurt köpekleri, çiçek miçek yok, ardında birinin gizlenebileceği çalılık da yok. Savaş sanki birkaç gün önce bitmiş gibi talan edilmiş, perişan bir görüntüsü vardı. Sonra duvar yıkıldı, diyor rehber, Doğu ile Batı'nın birleşmesinden sonra bu mezarlığa tekrar adım atılabildi.

Ellisine merdiven dayamış çelimsiz bir adam, saçları kırışmış, uzun yüzlü, ağzı ve burnunun çevresinde keşişimsi kırışıklıklar. Uzun, eprimiş, bele oturan bir palto, gri. Ona askerî bir görüntü veriyor. Tokalı ayak-kabılar. Yo, hayır, iyice bakıldığında, gri paltoyla hiç de uyum içinde olmayan, moda uygun, açık kahverengi iskarpin oldukları anlaşılıyor, ıslak soğuk bir kasım günü için de fazlaca inceler. Kanaldan yükselen hafif sisle günün devrildiği bir ikindi vakti. Mezarlığın yolu kesen arka duvarının önünden eğilmiş bir karaltı geçiyor. Bir saksaganın çingir çingir ötüşü. İki-üç ufak mum yanıyor mezarlıkta. Ölüleri Anma Günü.¹ Eskilerden kalma güzelim bir sözcük, ancak burada yatanların çoğu Protestan, diyor Gri, gözden düşen bir mezarlıkta artık mezhepler geçer akçe değil zaten. Şuradaki ufak ışığı biri Mölders'in mezar taşına koymuş, buradaki tek tük Katoliklerden biri olur da kendileri. İkinci Dünya

1. 2 Kasım'daki dinî bayram. (Ç.N.)

Savaşı'nda albay ve avcı uçağı pilotu, adıyla sanıyla 101 atışın sahibi. Dürülmüş müsvedde sayfalarını sopa gibi kullanarak büyük bir mermer levhayı gösteriyor. Arkada, duvar dibinde de bir mum yanıyor. İsimlerden çoğu okunacak durumda değil. Savaşta hasar görmemişlerse eğer, ya yağmur taşları yıkayıp dümdüz etmiştir ya da kökler paramparça etmiştir. Her şey çok uzaklarda kalmış. Elli yıldır kimse defnedilmiyor buraya. Gri öksürüyor, üşüdüğü gün gibi ortada. Sırf benim içindi bu tur. Buraları iyi bilen biri olarak tavsiye edilmişti kendisi. Bana telefon numarasını vermişlerdi, onu aramıştım, biraz duraksadıktan sonra ricamı geri çevirmemişti.

Burada, diyor, Alman tarihi, Prusya tarihi, en azından askerî kısmı gömülü. Scharnhorst burada yatıyor ve diğer generaller, amiraller, albaylar, binbaşılar, tanınmış avcı uçağı pilotları, o zamanlar göklerin kahramanları, Richthofen, Udet, Mölders; ve bütün bu erkeklerin, bu askerlerin arasında bir kadın yatıyor. Mezar taşını görüyor musunuz, daha yeni dikildi, eskisi savaşın sonlarına doğru çatışmalarda tahrip olmuştu, bir granit kütle, yerinden kopmuş iri bir kaya parçası. *Uçmak ömre bedeldir.* 1907 doğumlu, ölüm tarihi 1933. Marga v. Etzdorf. Kadın pilot, Almanya'da başı çekenlerden.

Evet, diyorum, buraya gelmeme sebep kendisidir. Uçağıyla düştüğünü zannederken, Suriye'de, Halep'e yaptığı bir zorunlu inişin ardından kendini vurduğunu okudum. Bu, merakımı uyandırdı. Yirmi beş yaşındaki bir kadın zorunlu iniş yaptığı için kendini vurmaz diye düşündüm. Doğru, diyor Gri, bunu araştırmaya devam etmiş, eski film karelerinin ve fotoğrafların, Fas ve Japonya'ya yaptığı uçuşlara ilişkin haberlerin peşine düşmüş. Sansasyonel girişimler o zamanlar; büyük hayranlık uyandırmış, el üstünde tutulmuştu. Adam hayatta kalan son görgü tanıklarına sorularını yöneltmiş ve garip bir tesa-

düf sonucu eline bir sigara tabakası geçmiş. Bu tabaka, kadının hikâyesinde önemli bir yer tutuyor.

Gümüşü dümdüz ve buna rağmen ağır. Kapağı, içine batan bir pirinç parçası yüzünden hafiften eğilmiş. Parçanın ucu kapağı bir yerinden delip hafifçe çıkmış. Parçanın ustaca lehimlendiği bile düşünülebilir. Burada, arka tarafında, görüyorsunuz, iki ismin baş harfleri kazanmış: M. v. E. ve Ch.v. D. ve italik yazıyla *İzobarlar*.

Fotoğraflarda, elbise ya da etek bluz varsa üzerinde, zayıf, handiye kırılğan geliyor göze, pantolon ya da pilot giysisi giymişse eğer, güçlü kuvvetli bir izlenim uyandırıyor. İki çekim de geçmiş eline, böyle diyor Gri, elbette ki sessiz çekimler. Uçağının önünde elbiseyle dururken, rüzgâr kısa kesilmiş saçlarını yüzüne savururken. Gülüyor, başını eğiyor, saçlarını yavaşça kulağının arkasına kıştırıyor. Diğer sahnedeysen, açık alanda bir bankta oturuyor. Pantolon giymiş ve bileklerinde triko manşetleri olan deri bir pilot ceketini. Konuşuyor, sigara tellendiriyor; zarif hareketlerle tabakasını açmasından, ikinci sigarasını alıp yakmasından, bunun otomatik bir eylem değil, bir zevk olduğu belli.

Otuzlu yılların başında radyo için yapılan bir röportajda muhabir, uçmaya ilişkin hayalinin ne olduğunu soruyor.

Yerçekiminin olmaması, dediği duyuluyor küresel bir uğultunun içinden. Sadece parabolik uçuş¹ sırasında olsa bile. Uçak ayaklarımı yerden keserek beni göklere çıkardığında, her defasında şarkılar söylüyorum. Motorun gürültüsünden kendi sesimi duyamasam da şarkı söylüyorum. Havayı hissediyorum. Cam kesse de uçuş rüzgârını hissediyorum.

1. Uçağın havada yukarı aşağı eğriler çizerek uçtuğu özel bir manevra. Bu sa-yede yerçekimsiz ortam oluşturulur. (Y.N.)

Gri, onun bu röportajı Japonya'ya uçmadan az önce verdiğini söylüyor. 1931'de, 18 Ağustos'ta Berlin Tempelhof'tan yola çıktı. İlk kuzeybatıya doğru uzun bir kavis çizerek uçtu, ardından doğuya döndü, altında şehir, katedral, şato, Reichstag, ötede şimşekler, Zafer Sütunu'nun üzerindeki melek; sağa doğru hafif bir eğriyle güneye doğru yön verdi seyrine. Spree Nehri, içindeyse ışıltılı parlayan bir güneş. Sakindi, biraz da yorgun. Son günlerin hayhuyundan, vedalaşmalarından, konuşmalarından, kutlamalarından yorgun düşmüştü. Rota Polonya, Sovyetler Birliği, Çin üzerinden geçiyor. Rusya –Sovyetler Birliği– üzerinden uçuş izni biraz gecikmişti, İngiliz kadınsa günlerdir Japonya'ya doğru yoluna devam etmekteydi. Japonya'ya ulaşan ilk kadın kim olacaktı? İngiliz Amy Johnson mı, yoksa kendisi, Marga v. Etdorf mu? Bu konuda bahse girenler vardı. Varşova, Moskova, Sibirya. Uçakta geçen saatler, günler. Shell şirketinin varillerce benzin götürdüğü eyalet havalimanları. Bu, aynı zamanda, Alman uçak imalatçısı Junkers ve Shell firması adına bir reklam uçuşuydu.

Ne yapılır bu kadar uzun bir uçuşta?

Okurum, diyor. Kitap, şiir kitabı. Heinrich Heine. Eichendorff. Şiir dizeleri daha kapsamlı görülebiliyor. Hava durgunsa, bulmaca çözerim. Ara sıra aşağıya bir bakış atarım, yamyassı kahverengi topraklar, sonra bir yeşil, farklı mı farklı, en açık olanından en koyu yeşiline kadar, ormandan uçsuz bucaksız bir halı, taygada bakir bir bataklık orman, ardından yine bozkır, küçük yeşil bir ada, birkaç ağaç, bozkır, yine orman, demiryolu hattı boyunca birkaç ev, bir istasyon, yakında bir yerde de kereste fabrikası. İşçiler yukarıya bakmazlar. Bıçkı makinelerinin gürültüsü uçağıminkini bastırıyor olmalı. Ardında geniş bir alan, içindeyse yanıp sönen o şerit, raylar.

Başka?

Günce tutarım, dostlarıma kartpostal yazarım. Böyle geçiyor zaman. Altı-yedi saat. Her Allah'ın günü. İniş, yakıt ikmali, biraz uyku, sabah da ver elini gökyüzü. Ruslar oldukça dostane ve yardımseverler, altı gün sonra Çin sınırı geliyor ve yoldan adamakıllı çıkmamışsam eğer, önümdeki şehir Hailar olmalı. Uçağı aşağıya çekip boş bir alan arıyorum. Bu şehirden birkaç kez uçakla geçilmiş, ancak kimse bana doğru dürüst bilgi verememişti. Altımda eski şehir, birbirine yaslanmış evler, ama inebileceğim bir yer yok görünürde. Uçağı aşağıya çekmeyi sürdürüyorum. İyice aşağılardan, evlerin tepesinden geçiyorum, dar caddelerin, sokakların, pagoda çatılarının üzerinden. Aşağıda insanlar durmuş, yukarıya bakıyorlar. *Rikşa*'lar, bisikletler ve birdenbire burada, otuz metre yukarıda, aşevlerinin bir o kadar belirgin kokusu. İnsanların itiş kakış doluştuğu ufak bir alan gözüme çarpıyor. Bir daire çiziyorum, arkasından bir tane daha, ki meraklılar iniş için yere ihtiyaç duyduğumu anlasınlar. Polisler ve askerler kalabalığı nihayet geri püskürtüyorlar. Bir daire daha ve uçağı alçaltıp yere indiriyorum. Çinliler derhal uçağın başına üşüşüyorlar. Ardından o dehşet ânı; en öndekiler az kalsın hareket halindeki pervanelere kapılıyorlardı. Şimdi, motorun gürültüsü yokken, bağırlar duyulabiliyor, sevinç nidaları. Kokpitten çıkıyorum. İki Çinli bana ellerini uzatıyor, inerken yardımcı olabilmek için. Tuhaf, öyle bir karşılama ki, sanki günlerdir bekledikleri benmişim gibi. Çat pat İngilizce bilen Çinli tüccarın bana ne demek istediğini neden sonra anlayabildim. Çinliler beni, Japonya'ya doğru yola çıkılan bu uçuş müsabakasındaki rakibem İngiliz Amy Johnson zannemişler. Kendisi birkaç gün önce buraya iniş yapmış, şimdi de dönüş yolunda olduğunu düşünmüşler. Varil varil benzin bile hazırlamışlar onun için.

Demek Amy Johnson benden önce Japonya'ya var-

mıştı. Uğradığım hayal kırıklığının tarifi mümkün değildi. Birdenbire Scott düştü aklıma, Güney Kutbu'na ulaştığı zaman uçsuz bucaksız beyazın içinde Norveç bayrağını gördüğü an neler hissetmiş olacağı. Amundsen'in Scott için bıraktığı eldivenler, ne kadar art niyetli olmasa da, alayın daniskasıydı. Benim durumumdaysa, daha birkaç gün önce burada görülen İngiliz kadının yerine konulmam bütün bu hadiseye tüy dikiyordu. İlk etapta bütün bunların şaka olduğunu düşündüm. Ama buna karşılık Çinlilerin gösterdiği coşku, nasıl demeli, fazla ciddiydi. Ya o İngiliz kadınla aramızda büyük bir benzerlik söz konusuydu ya da bizler nasıl ilk bakışta Çinlileri kolayca ayırt edemiyorsak, fazla görmeye alışık olmadıkları biz Avrupalı kadınlar da onlara birbirlerinden ayırt edilemeyecek denli benzer geliyordu.

Ben Miss Johnson değilim, dedim ve Çinli tüccardan bunu tercüme etmesini rica ettim. Kimse oralı olmadı.

Topluluğa Fransızca ve İngilizce seslendim. Bunun üzerine hepsi daha da yüksek sesle gülmeye, coşkuyla alkışlamaya başladı.

I am not Miss Johnson.

Gülüyorlar. Başlarını sallıyorlar. Komik bir halkçağız. O İngiliz kadın için hazırlanan evde geceyi geçirmekten ve o İngiliz kadın olmadığımı tekrar tekrar belirtmekten başka bir şey gelmedi elimden.

Yıllar sonra bile, diyor Miller, şehirdeki Çinliler İngilizleri karşılarken bu "Ay eem nat Miis Cansıın"ı selamlama biçimi olarak kullanıyorlardı.

Saçma. Her zaman her şeyi çarpıtıp abartan Miller'in şakalarından biri bu. Beni nasıl güldürebileceğini çok iyi biliyordu. Hiç kimseyle onunla olduğu kadar çok ve sık gülmemişimdir herhalde, diyor.

Miller de kim, diye soruyorum Gri'ye.

O, arkada yatıyor, tuğlayla örülü duvarın dibinde, diğerleriyle birlikte. Tek mezar değil. Bir aktör o. Ses taklitçisi, bugün *entertainer*¹ diyeceğimiz türden. Her durumda halk çocuğu. Onun adını daha çok duyacağız.

Etzdorf takip eden günlerde Kore'den yola çıkıp deniz üzerinden Japonya'ya uçtu. Çıkan şiddetli boraların uçağı epey salladığı bir uçuş gerçekleştirmiş olmalı. Bunun o zamanlar ne anlama geldiğini tahmin edemezsiniz. Telsiz olmaksızın, radar olmaksızın, yerküre kazan uçak kepçe, gez babam gez. Motorda bir arıza, benzin kanalında ufak bir hasar, ki hep olan şeylerdi, İkaros gibi denizi boylardı. Sabah yola çıkmıştı, 11 gün sonra, öğle vakti, Hiroşima'ya vardı. Havaalanını bu kez çabucak buldu, Japon ordusunun talim meydanıydı, kusursuz bir biçimde iki beyaz kumaş şeridiyle belirgin kılınmıştı, rüzgâr torbası da uzun bir bambu direğin ucundaydı. Burada da balık istifi gibi, ama disiplinli bir şekilde ve bir ipin arkasında tutulan yüzlerce meraklı toplanmıştı.

Önde bir dizi karşılama komitesi. Şehrin, ordunun temsilcileri, konsolosluk mensupları. Yan tarafa da askerî bando takımı dizilmişti. Etzdorf uçağı çalıştırıp yavaşça bando takımının önüne çekti ve kontak anahtarını çıkardı. İngiliz millî marşı tekrar duyuldu. Demek burada da beklenen, dönüş yolundaki İngiliz kadını. Avrupalıların grubundaki uzun boylu zayıf adam hemen dikkatini çekmişti. Beyaz takım elbise, Prusya mavisini kravat. Ama her şeyden önce kendisine yöneltilen bu içtenlikli gülüş.

Eminim, diyor Miller, Dahlem'i o kalabalığın içinden hemen bulup çıkarmıştır. Dahlem özür diler gibi

1. (İng.) Şovmen. (Y.N.)

ellerini kaldırıp bando takımının yanına gitti ve orkestra şefiyle konuştu. Bunun üzerine şefin verdiği emirle hummalı nota değişikliği ve Alman millî marşına giriş, provasız olduğu hemen belli olmuştu, çok yavaş, sakız gibi uzuyordu melodi. Dahlem sonra yanına gidip kendisini takdim etti, Alman konsolosu olarak. Etdorf'u tebrik etti, tek başına Avrupa'dan Japonya'ya uçan ilk kadındı. Peki ya Amy, o İngiliz kadın? İşbilir İngiliz propagandası sayesinde burada her yerde galip olarak kutlanmış, gerçekteyse tek başına değil de uçuş öğretmeniyle uçtuğundan, Amy Johnson'ın uçuşu sayılmayacakmış. Ardından da Dahlem o sıra Japonya'da sahne alan aktör Anton Miller'i, beni takdim etti. Etdorf'un elini öptüm. Yağ ve benzin kokan, dikkat çekecek ölçüde küçük bir el, bir çocuk eliydi, bir nebze de parfüm kokusu karışmıştı buna, inciciçeği ya da gardenya, uçak ve giyim odasının eşsiz bir karışımı. Saçları kısa kesilmişti. Nesi varsa basit, pratik ve kendisiyle barışık bir izlenim uyandırıyor. Uçuş gözlüğünün olduğu yer haricinde yüzü bronzlaşmıştı. Düşündüm de, ondan gelecek sevgi hem sıcak hem de soğuk olurdu. Uçarak nasıl gelmişti buraya, inanılır gibi değildi. Ufak tefekti, ama etrafına büyük bir enerji yayıyordu. Üzerimizde daireler çizmesi, uçağı yan yatırması, aşağılara çekmesi, çatıların üzerinden sıyrılıp meydana geçerkenki görüntü olağanüstüydü, yumuşak iniş yapması, uçağı insan kalabalığının önünde durdurması, kokpitten çıkması, orada durması, göklerden gelip de. Bu durumda sadece genç ve güzel kadın değildi, bu uçuş aletini böylesi bir şeye çeviren o hükmedici güçten bir şeyler de vardı onda. Japonlar onu alkışa tuttular, *banzai*¹ nidaları attılar.

1. Japonca "İmparator çok yaşa!" anlamına gelen, "Tenno heika banzai!" şeklindeki hücum çağırısı. (Y.N.)

Şu Miller var ya, akli bir karış havada, tam bir hayalperest. Abartmaya bayılır ve hayatında uçağa hiç binmişlerin ya da az binmişlerin aklına uçuşla ilgili yalan yanlış şeyler sokar. Ancak onunla beraber olmak her zaman eğlenceli olduğu kadar kolaydır da.

Hayır, diyor Miller, aynen şöyleydi: Gürültücü bir melek gibi indi gökyüzünden. Etrafına hayret uyandırıcı bir çekim gücü yayıyordu ve aynı zamanda kaygıdan uzak, hafif bir şey. Alçaldığında üzerimizde bıraktığı ilk etkileyici izlenim buydu. Kadın değil, erkek değil, Ortaçağ meleklerine has bir şey vardı onda. Belki de ceketiyile ilgiliydi, kaska benzeyen, Ortaçağ hücum kıtalarında kilerin başlığını andıran deri başlığıyla ilgili bir şeydi. Ama her şeyden önce şununla ilgiliydi: Gökten gelmişti. Etrafımızdaki Japonlar her zamanki davranışlarının aksine kendilerinden geçmişler, gülüyor, bağırıyor, el sallıyor, ellerini çırpıyorlardı. O esnada Dahlem, elleri pantolon ceplerinde, orada dikilmiş, bir melek mi, diyordu, hadi neyse, bunun için biraz kelle koltukta bir iniş ya. Orada bir telgraf teli olsa da, biraz daha derinden inişe geçmeliydi. Onu görür görmez aklımda fikrimde tek bir şey vardı, yakınına düşmek ve onu kazanmak. Düşünce de ne demek, etimdi düşünen. Ama sonra odasıyla Dahlem çıkıverdi. Şehirdeki otellerin hepsi doluydu, boş oda kalmamıştı.

Dahlem bir Japon dostunun yanında kalıyordu. Bu evin, ziyaretçiler için ayrılan ve Dahlem'in de birkaç gün önce geçtiği bir odası vardı. Sıradan bir oda değil de, daha çok ufak bir holdü. Ufak bir parkın içinde yer alan şu eski ahşap evlerden. Dahlem kendi odasını ona önerdi ve dışarıda, çatısı bulunan, yeri sedir ağacından yapılma koridorda yatacağını belirtti. Öyle sanatkârane döşenmişti ki burası, üzerinde yüründüğü vakit kuş cı-

vıltısına benzer yumuşak bir ezgi duyuluyordu. Böylelikle her adım hırsız ele vermekle kalmayacak, âşığı da ele verecekti. Japonya'nın her yerinde âdet olduğu üzere ayakkabıları çıkarmak da bir işe yaramıyor, dedi Dahlem ve güldü.

Odanın büyüklüğü ve boşluğu karşısında hayrete düşmüştüm, diyor Etdorf. Yerde bir minder önünde resimli paravan duruyordu, duvarlardan birinde de bir yay asılıydı. Rahat iki metreyi bulan büyük, asimetrik bir yay, uzunluğunun üçte ikisi tutma yerinin üzerinde, üçte biriye altında kalıyordu. *Daikeyu*, dedi Dahlem, okçunun hem dizlerinin üzerindeyken hem de eyerdayken atış yapabilmesini sağlayan bir yay. Yerde de, tüyleri mavi kırmızı ve yeşil sarı bir sürü okun yer aldığı bir sadak duruyordu. Bir okun yuvarlak ucu fildişindendi ve üstünde bir de çentiği vardı. Havadayken tiz bir ıslık sesi çıkaran –saldırı sinyali veren– bir ok. Diğer duvarda asılı bir yazı rulosunda, Dahlem'in bana tercüme ettiği bir şiir yer alıyordu:

Dal budak
Dertop edilmiş, bağlanmış:
Çalı kulübesi.
Dağılmış: önceki gibi.
Yine ıssızlık.

Dışarıda, koridorda yatmayı yeniden önerdi.
Hayır, kesinlikle olmaz.

Üstelemeye devam edince, tahtaların üzerindeki her kıpırtının beni uykumdan edeceğini belirttim. Ondan hiç kıpırdamamasını da isteyemedim ya, bu kadarı da fazla olurdu. Güldü ve mekânı bir perdeyle bölmeyi önerdi. Bir an duraksayıp ardından, olur, dedim.



*Toplumsal ütopyaların
yitirilmesine odaklanan
Uwe Timm, çağdaş Alman
edebiyatının en seçkin
isimlerinden biri olarak
tanınılanıyor.*



Türk okurun yakından tanıdığı Alman yazar Uwe Timm, ülkesinin tarihine farklı bir açıdan ışık tuttuğu *Yarıgölge*'de, okuru Berlin'deki Gaziler Mezarlığı'na götürüyor. Önemli şahsiyetlerin yattığı mezarlar dile geliyor, ölümler kendilerini anlatmaya başlıyor. Almanya'nın ilk kadın pilotlarından Marga von Etzdorf da onlardan biri.

1931'de Almanya'dan Japonya'ya tek başına uçan ilk kadın pilot olarak tarihe geçen Etzdorf, büyük yankı uyandıran bu uçuştan sonra Alman diplomat ve eski savaş pilotu Christian von Dahlem'le tanışır. Birbirlerine içdünyalarını açtıkları benzersiz bir gece yaşarlar. Ancak "göklerin kızı"nın kısacık ömrü, hiç beklenmedik bir biçimde son bulacaktır.

Marga von Etzdorf'un sıradışı hayatının izlerini sürerken Almanya'nın adım adım İkinci Dünya Savaşı'na sürüklenişine, karanlığa gömülmeden önce "yarıgölge"ye girişine de tanıklık edecek okur.

Kapak resmi: PHILLIP JONES

ISBN 978-975-07-1546-4



9 789750 715464